

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
GYULAFEHÉRVÁR (VÁR.)
Telefon szám 16.

Felelős szerkesztő: SOÓTHY GYULA.
LAPTULAJDONOS:
AZ ERDÉLYI RÓM. KATH. IRODALMI TÁRSULAT

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre — — — — — 8 kor.
Félévre — — — — — 4 „
Negyedévre — — — — — 2 „
MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Új forma — új lelkesedés.

Megváltozott külsővel, de a katolicizmus örök igazságaiért, elveiért és érdekeiért harcra készen, csüggedést nem ismerő lelkesedéssel lépünk közönségünk elé. A diadalmas előnyomulásban, amelyet a keresztény társadalom újjászületésének a gondolata vezérel, ismerjük a magunk kötelességét. Immár harmincöt éves multra tekinthet vissza a Köz művelődés. E hosszú idő alatt, amely a vidéki hírlapírás történetében nem mindennapi, egyre csak azon fáradozott, hogy tőle telhetőleg hozzájáruljon ahhoz a munkához, amely a kereszt idealizmusát reális valósággá váltani, s a kereszténység magasztos tanításait életet kormányzó hatalommá alakítani van hivatva.

Positív eredményekre természetesen nincs joga egy újságnak hivatkozni. Minden újság céljaiért, eszményeiért a maga belátása szerint küzd, de a pozitív eredmények kialakulása lassú folyamat, s sokszor beláthatatlan tényezőktől s azoknak egymásra hatásától függ. Egyébként jóleső érzéssel tölt el minket az is, hogy

mozgató kereke lehettünk annak a hódító áramlatnak, amely a katolicizmus kulturerejének nemesítő hatalmát ma oly meggyőzően és sikerrel hirdeti.

Ebből önként következik, hogy multunk hagyományaihoz ragaszkodva fogjuk ezután is írásaink segítségével a keresztény világnézet diadalát elősegíteni. Mert szükséges, hogy a mai társadalmat a katolicizmus renaissancea minden rétegében áthassa, hogy majd aztán megállásra s hódolatra kényszerítse az új kulturáért rajongó álapostolokat.

Az előjelek, amelyek ennek a kulturának jellemző tüneteiként itt-ott mutatkoznak, nem megnyugtatók, hanem valóban megdöbbentők. Nem arról van szó, hogy az új kultúra a már meglévő alapokon tovább fejlődjék, hanem egészen új alapozásról, ami a régi épületek lerombolásával, teljes megsemmisülésével jár.

A modern ember lelkivilága a modern kultúrában Krisztus nélkül, hit nélkül, morál nélkül akar betelni boldogsággal.

Vagy nem megrázó kóros tünete-e a társadalomnak, hogy minduntalan

tömeges családirtásról kell hallanunk? Ez a modern kultúra munkája, amely a léleknek, a belső életnek minden értékes javait összetörvén, vizsgáztalás helyett revolvert ad az anya kezébe.

Az új kulturamunka szokatlan neki lendüléssel ime így akarja átalakítani a világot.

De vajon mi szükség van arra, hogy új kultúrába ültessék át az emberiséget? A kereszténységnek dicső múltja van, s ez alatt bezonyította, hogy az igazi haladásnak nem ellensége, hanem istápolója. A küzdelmes és örökös váltságban sinylődő embernek kijelölté célját, eszményeket adott s erőt a haladáshoz, s betöltötte az életet érzéssel, lelkesüléssel, az emelkedés vágyával, amiket semmiféle szocializmus, semmiféle álhumanizmus, semmiféle doktrinér okoskodás meg nem adhat.

A társadalmi alakulásokat és elváltatásokat előidéző eszmék teremthetnek idővel hasznos intézményeket, de jutott-e előbbre az emberiség, ha végül is örökös kételkedéssel, lehangozottsággal és nyugtalansággal kell járnia az élet útját? A

TÁRCA.

A kintornás unokája.

Irta: Prokupek Samuel.

Avult kintornának rekedt hangja hallatszik az útszéli árok mellől. Korhadt fűzának porlepte lombjai alá húzódott a vén vak kintornás s forgatja kintornáját, melyből recsegeve hangzik a Marsaillaise refrainje:

„Fegyverre hát, fegyverre nők, ifjak!”

Nem messze tőle az angyalföldi útjárónál a rámfák le vannak eresztve, minden pillanatban dübörög egy-egy száguldó vonat a pályatesten s ha szünet áll be egy pillanatra, a rámfák felhúzódnak, tömegesen fut át a pályatesten a munkássereg, férfiak, nők egyenesen, de mindnyájan veres nyakkendővel, mindnyájan egy közös cél felé tartanak.

A vén kintornás mellett egy 8 éves, szőghajú fiúcska áll, kezében kalapja s ha újabb tömeg árad át a túlsó oldalról, fut az érkezők elé, eléjük tartja kalapját. Igen kevés fillért kap, de annál több szitkot.

A szél felkapja a homokbuckákat, fűvén és porfelhő veszi körül a járkelőket, a kintorna szünet nélkül hangoztatja: „Fegyverre honfiak.”

Távolból gyors léptekkel közeledik egy fiatal pap, a szembejövő szocialisták gúnyos megjegyzéseire mit sem ügyel. Egy pillanatra megáll a vak kintornás előtt, szánakozva végig néz rajta s a fiú kalapjába dob valamit.

— „Nagyatí” — szól a fiú, kezébe vevén a pénzdarabot — „20 fillért adott ez a tisztelendő úr.”

— „Adhat” — felelt az öreg mogorván — „azoknak van elég, feneketlen a papzsákuk, ők eszik meg a szegény emberzsirját.”

— „De nagyatí” — szólott a fiú — „de azt nem teszi az én tisztelendő uram, ki engem az iskolában vallásra tanít.”

— „Ő is csak olyan mint a többi” — dörmögött az öreg — „de ma ki fognak kapni. Ide gyűlnek ma a csuhások és az elbutított nép s az Andrassy-úton processiót akarnak tartani.”

S szólott a refrain: „Fegyverre hát!”

A fiú elhallgatott, elgondolkozott. Reá gondolt a tisztelendő úrra, ki annyiszor simogatta meg szőgháját, ki ruhákat koldult a gazdagoktól számára, hogy ne járjon rongyosan. Tehát ő is rossz ember volna, nem, az nem lehet!

— „De hát miért haragszik nagyatí a papokra?” — kérde kisvártatva.

— „Mert ők butítják a népet, prédikálják a szegényeknek, hogy tőrjenek s a mellett ők duskálnak a sok jóban.”

— „De az én tisztelendő uram is nagyon szegény, mindenét elosztja, amellett egész nap tanít, gyóntat, fut a betegekhez.”

— „Ej, mit tudod te! A papokat szidni kell, ezt parancsolta a nagyságos titkár úr, ezt mondja a „Népszava” punktum s hallgass! Ügyelj inkább arra, hogy kapjunk egy pár garast, mert ma sovány vacsoránk lesz.”

S szólott a refrain: „Fegyverre honfiak!”

A Hermina-úton levő koresmak telve vannak, a kerthelyiségekben nyüzsgő a munkás nép. Többnyire éretlen suhancok. Pálinka és borgőz páralik, sörös üvegek csörrenése hallatszik. Az asztaloknál rekedt hangok zsi-

Oberbauer A. utóda

Budapest, IV. Váci-utca 41.

A legjobb hírnévnek örvendő és legrégebb egyházi szerek, ruhák, zászlok. stb. gyára. — Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

lelki megnyugvás és megvizsgálódás reménye a modern világnézet szükségletei közül kizártnak tekinthető.

Ellenben a kereszténység a hit alapján épülő erkölcsi világ áldásaival emel mindenkit magasabbra. A modern kultúra csak javakat ígér. A keresztény kultúra ennél többet ad. Mert amíg amaz meg nem mentheti a családától az embert, ez legalább főlemeli. Az ember tragédiája ez: Ádám eljut az öngyilkosság gondolatáig, de ott van a vigasztaló szó: ember küzdj és bizva bízzál!

Látnivaló, hogy a keresztény és modern kultúra merőben ellentétes gondolatvilágból táplálkozik s ellentétes felleggel küzd a végcéért, a teljes diadalért. A diadal lobogója — erős a hitünk — csak a miénk lehet. A Krisztusi tannak nem szabad elhomályosulni, annak ragyogni kell a maga isteni főségében, lelkeket elárasztó világossággal.

Csak dolgozzunk vállvetett erővel! Legelső teendő a kath. sajtó erősítése. E téren még nem vehetjük föl a versenyt a dekadens szellemű hírlapirodalommal. Pedig versenyképeseknek kell lennünk, hogy visszaverhessük az egyházgyalázó sajtóbrigantik és becsületeslők ostromát.

Annak a sajtónak, amely kötelességének tartja a kath. önvédelem szervezését, irányítását, vezetését, hűséges segítőtársa volt mindig a Köz m ű v e l ő d é s is. Az erdélyi részekben — talán túlzás nélkül mondhatjuk — fontos szolgálásokat teljesítettünk. De hogy feladatunkat elhatározásunkhoz képest minél nagyobb hatással teljesíthessük, buzgó és lelkes munkásokra van szükségünk.

Hozzátok fordulunk hát elsősorban

ifjú levíták, akik hívők ezrei között tetterőtől duzzadó életkedvvel s a benyomások iránt fogékony lelkekkel a krisztusi élet talaját munkálják. Tudjuk, hogy velünk éreztek. Akarjuk, hogy velünk cselekedjete. Ti nemcsak látjátok, hanem érzitek is, hogy a megsemmisülés felé sodródik a nemzet, ha letér ősei útjáról. Tehát a kilencszázszendős magyar katolicizmusnak főnn kell maradni.

Jöjjetek írásaitokkal és tetteitekkel. És jöjjenek mindazok, akik azt akarják, hogy ebben az országban a kereszt ragyogó fénye aranyozza be a nemzeti fejlődés ösvényét s akkor a mi lelkesedésünk is lankadatlan s erőnk kifogyhatatlan marad örökké.

Az erdélyi róm. kath. státus tanárainak XVI. közgyűlése.

Az erdélyi róm. kath. státus tanárainak egyesülete XVI. közgyűlését a husvéti ünnepekkel kapcsolatban ápr. 9-én és 10-én a haza legkeletibb részén, Kézdivásárhelyen tartotta. A gyűlés, megfelelőleg a mult évi közgyűlés határozatának, hogy a tanárok, összejövetelével kapcsolatban irodalmi estélyt kell rendezni, április 9-én nagyszabású műsoros előadás előzte meg a főgimnázium tornacsarnokában. Az estélyen megnyitót Embery Árpád székelyudvarhelyi tanár mondott, előadást Rass Károly gyulafehérvári tanár tartott a keresztény világnézetéről. Mindkét előadás magas színvonalon állott és mintegy útát mutatott az egyesület későbbi ilyenmű előadásai számára. Az estélyen több közreműködő is volt. Szabó Ödönne Barna Erzi polg. iskolai zenetanitónő művészies zongorajátékával, Bihari Béla gyulafehérvári tanár pompás népdalaival, Nagy Dénes kézdívásárhelyi tanár kitünő hegedűjátékával, Marthy Pál marosvásárhelyi tanár nagy sikert arató cellojátékával, Tompa Irma színésznő

szavalatával, Benkő Irén úrnő zongorakisretével.

A tanári gyűlés 10-én folyt le. A gyűlésen az erd. státus igazgatótanácsát Balázs Ferenc igazgatótanácsos képviselte. Majláth G. Károly gróf erdélyi püspök úr önmegmeltósága gyengélkedése miatt nem jelenhetett meg. A státus hét gimnáziumának képviselőfében a helybeliekkel együtt mintegy 40 tanárt láttunk. A gyűlés iránt élénken érdeklődött a helybeli és vidéki pedagógusok serege is, melynek több tagja élénk figyelemmel kísérté a tárgyalásokat.

Zlamal Ágost ideiglenes elnök megnyitójában a háromszéki középiskolának a székelkek művelődésében való szerepét emelte ki. Azután Pál Antal az 1911. év őszé folyamán elhalt elnök emlékének áldozott, ki puritan lelkiületével 1899. óta buzgósággal vezette az egyesület ügyeit. Végül a vallásos és hazafias nevelés szükségességét hirdette. Beszéde után üdvözölte a státus képviselőjét Balázs Ferencet. Ez maga is lendületes szavakkal emelte ki katolikus középiskolánk nagy feladatait.

A közgyűlést üdvözölték Majláth G. Károly erdélyi püspök, a Kath. Középiskolai Tanáregyesület, melynek megbizásából Péter János dr. tolmácsolta az erdélyi egyesület iránt táplált érzelmeiket, Hassák Andor ny. igazgató stb. A közgyűlés táviratilag üdvözölte Zichy János minisztert, Majláth püspököt, Pál István volt előadót, Fejér Gerő drt, a státus új előadóját, Barkóczy S. br. miniszteri tanácsost.

Reithofer Jenő id. titkár a megnyitás elvégzése után jelentést tett az egyesület mult évi működéséről s jelzi, hogy a főtanhatóság több tanügyi dologban az egyesület kívánságainak megfelelő rendelkezést adott ki.

Most kezdetüket vették az előadások. Huber Imre kolozsvári tanár A természetrajzi oktatás és az élet címuel. a természetrajzi tanításról, főleg a biológiai oktatásról fejtette ki elméletét. Az előadótól sok helyes észrevételt halottunk. Utána Tóth Balázs kézdívásárhelyi t. Tapasztalatok a középiskolai mathem a-

vaja. Itt-ott egy-egy rendező jelen meg, valamint sűg és tovább áll.

A kintornás is ott ül egyik kerti helyiségben, kintornája mellett unokája. Előtűik szalámi szeletek és egy pohár sör. A fiú olykor körültekint a szegletből. A kert zsufolva van, minden asztal mellett férfiak, nők vegyesen. De lát sok-sok botot és a szegletben összehordott kőhalmazt is. Egy úr közeledik most, vastag arany óralánc csűng mellén és arany esiptető keleti hajlású orrán. A szivaj egy pillanatra elnémul.

— „Eltvársak, figyeljete!” — szolt tompított hangon. — „A feketék 5 órakor indulnak el az Andrássy-út felé. Mindenki legyen kijelölt helyén s a jeladásra kezdőd-jék el a tánc, mutassuk meg, hogy Budapest nem a esuhásoké, hanem a miénk.”

Az arcok elvörösödnek, a kezek szorongatják az ómos botokat s a nagy rakás kő az elvtársak zsebében tűnik el.

Csak a kis fiú halványodott el. Előtte mindig a tisztelendő úr jóságos arca lebeg. Ó is ott lesz. Jaj, ha valami baja történik néki! Szívét szorongás fogja el, aggodalom szorongatja. Mit tegyen? Majd felugrik helyéről s mitsem szólva nagyatyjának, kison a kert helyiségből. Fut torony irányában. Nem áll meg

a vurstli práternel sem, pedig ott nagyon szeret máskor bántalni. Fut a bokrokon keresztül az iparcsarnok felé, hol, mint tudja, a „feketek” gyűlést tartanak.

Nagy számú gyalogos és lovas rendőr állja el az utakat. A gyűlésre bevonuló tömeg pedig hőmpölyög a széles úton, hol oldalról fényes fogatok szállítják a főpapságot és az arisztokrácia tagjait.

A fiú megáll a rendőr kordon előtt, szeméi keresik a rendőrtisztet, megpillantván eléje kerül és sottogva szol: „Ügyeljenek, megakarják támadni a processiót. Ott hallottam a koresmában, onnan jövök. Sok kő, bot, söt pisztoly is van náluk. Megfognák támadni a Stephánia-úton és az Andrássy-út bejárájánál, ügyeljenek.”

— „Az árgyélusát!” — szolott a rendőr. „Te jó fiú vagy! De vigyázz magadra!” S sottogva parancsokat osztogatott, egy pillanat alatt lovas rendőroket száguldoztak mindenfelé s az előkészület meg volt téve.

A körmenet megindult hosszú sorokban. Elöl karingbet öltözött papok zászlókkal s azután nyolcas, tízes sorban a nagytömeg. Urak, polgárok, vidéki népség, papok világiak, nők, férfiak, csendben, rendben. A pár vidéki fuvó-zenekar egyházi zenét hallatott, utánuk

éneklő nép, beláthatlan sorban. Az út két oldalán óriási néptömeg, sokan tiszteletteljesen, találkoztak gúnys megjegyzések, kivált a zsidók részéről. Most a fordulónál éles fűtty hallatszík, vad néptömeg kezdett mozogni, kövek kezdtek repülni a körmenet felé.

De ime egyszerre trombita harsogása hallatszík s egy pillanat alatt kivont karddal rohan a lovas rendőr csapat a kődobálók felé. Szitok, káromkodás, kardok és botok összecsapása hallatszík s enged a vad támadó tömeg, szétrobban, futva a merre lehetett, sokan véres fővel, tántorogva a kapott kardlapozástól.

A Hermína-úti kerthelyiségben csak a vak kintornás van és unokája. Az öreg szunynyad, a fiú szepegeve húzódik melléje.

Egyszerre vad lárna, rohanó léptek s megtelik a kerthelyiség újból. Szitkozódás között mossák többen véres fejüket köztöve kendőjükkal.

— „Áruló van köztőtűnk!” — kiállt fel egy véres szemű suhanc — „itt az áruló, ez a kölyök, láttam mikor a rendőrkapitányal sugdosódott.”

S most vérbenforgó szemekkel tizenhúszan a fiúra rohannak, ütök-verik, rugdos-

तिकai oktatási reform szellemében végzett tanításról" címmel mondott el sok jóra való eszmét, melyek arra céloznak, hogy az oktatás könnyebbé, érdekkeltebbé váljék. Bíró Lajos kézdivásárhelyi t. Színházak és az ifjúság c. előadásában rámutat a mai színműirodalom fattyúhajtásaira, melyektől az ifjúságot meg kell védeni. A gondosan megválogatott ifjúsági előadásokat ajánlja. A mozgófénykép-színházokról is sok talpraesett észrevételt hallottunk tőle. Embery Árpád Komoly apróságok-nak nevezte a státusi tanárságra fontos javaslatát, melyekben sürgösi felekezeti tanárok nyugdíjtvényének megújítását, a Közművelődés c. lap pártolását, stb. Péter János dr. K. vásárhelyi igazgató A tanár egyénisége és az erkölcsi nevelés c. előadásában az eszményi nevelőt mutatja be, azután a példaadás fontosságát emeli ki és ennek részletezésül az iskolai életben a lelkiismeretes munkát, a pontosságot, az összhangzást hirdeti. Tersztyánszky Sándor brassói t. az iskola takarékpénztárak meghonosítását ajánlja s bemutatja azon eljárását, mellyel ő az iskolai takarékpénztárt a brassói főgimnáziumban meghonosította. Az utolsó előadó Antal Áron csikszederai tanár volt, aki a történelmi tanításának újabb módszereit fejtegette. Sürgösi a főbb művészeti irányok ismertetését, a szemléltetés keresztülvételét, az újabb tört. események bevitelét az iskolai könyvekbe. A tanárok szakképzéséről is fontos mondanivalót voltak. A tanárok külföldi útaztatásának általánosítását kívánja.

A tárgysorozat pontjainak letárgyalása után a gyűlés az állandó tankönyvvizsgáló bizottság megválasztását eszközölte. Ennek az a feladata, hogy egyes esetekben javaslatot tegyen, hogy a megjelent tankönyvek közül melyeket volna célszerű alkalmazni a státus intézeteiben. — A korpódékokra azt az indítványt fogadta el a közgyűlés, hogy kiutalásokat ne kelljen a tanárnak kérnie, hanem a főtanhatóság a kiutalást egyszerűen az igazgatók előterjesztésére eszközölje. A közgyűlés kéri a főtanhatóságot, hogy az ál-

lami szerződéseken biztosított fizető fokozatokat üresedés esetén mindjárt töltsék be, hogy a hat héten túli helyettesítés díja egészben adassék meg, továbbá hogy a VII. fizető fokozatnak megfelelő szálláspénzek beállításáról is gondoskodjanak. — A középiskolai rendtartás új szabályozása esetén szükséges lesz, hogy a státus gimnáziumainak megfelelő szabályzatait is átálgoztassa a főtanhatóság, mivel azok is több tekintetben elavultak.

A gyűlés összes tárgyainak és indítványainak letárgyalása után az egyesületi tagok megválasztották a következő egyesületi évről elnökké Zlamál Ágost gyulafehérvári tanárt, titkárrá Reithöfer Jenő szintén gyulafehérvári tanárt.

A tartalmas és eszmékben gazdag gyűlés után volt alkalmuk a tanároknak, hogy a baráti érületnek is áldozzanak. Mi pedig visszatekintve a buzgó munkára, melyet egyesek kifejtettek, azt óhajtottuk, hogy a sok jóra való eszme és megbeszélés gazdagon gyümölcsözök hazánk keleti részének vallásos és hazafias nevelésében.

Paphiány.

Több cikk jelent meg e címen, de egyik sem mutatott rá az igazi okokra. Pedig van bőven. Eddig minden cikk a hittanárokat okozza. Hogy mi igaz a dologban, nem tudom, de hogy nem egyedül ők okai a paphiányoknak, azt is tudom és alkalomadtán előadom a paphiány igazi okait is, bár kissé nehéz a dolog, mert az ember több oldalról darazsfészekbe nyúl. Most a hittanárokról vonatkozó részre akarok néhány megjegyzést tenni. Ez semmiestre sem akar védőírat lenni, erre sem okom, sem megbízatásom nincs, de nem szeretném, ha a téves állítások másokat, papokat és világiakat szelid álomba ringatnának, mintha mindenki nyugodt lehetne, azon tudatban hogy a hittanárok egyedül ludasok a dologban.

Föltétlenül aláírom azt, hogy az ifjú későbbi vallásos életének kialakulására a

A fiúcska nyoszörög, felnyitja szemeit, mintha megismerné az ágya előtt állót, mintha bágyadt öröm sugárzanék szeméből.

— „Jóska, kis fiam Jóska!” — szólott hozzá a pap.

A fiú mintha mosolyogna.

— „Jóska, én kis tanítványom, nézzreám.”

A fiú mintha susogná: „Édes jó tisztelendő úr.”

— „Jóska, gondold az édes Jézusra, kiről annyit beszéltem neked, látod ő szeret téged és magához hív. Te mindig jó gyermek voltál. Csak annyit mondj magadban: szeretlek Jézusom és bánom ami rosszat tettem.”

A fiúnak ajka mintha susogná: „Édes Jézusom!”

— „Ego te absolvo” — mondja a pap keresztet vetvén a fiú felett.

A fiú arcán mosoly lebeg, melyet sóhajt és behunyja szemét.

Künn a városligetben nem szól többé a kintorna rekedt hangja s a refrain: „Fegyverre honfiak!” A vén kintornás az árokbán fekszik hidegen, gyér fehér fűrtjeit a szél összekuszálta. Mellette rendőr áll s költögeti: Hej öreg keljen fel!” De az öreg nem mozdul.

hittanár igen nagy, sőt legnagyobb befolyással bír, azt sem akarom elvitatni, hogy bennünk is van hiba, hiszen a hittanárok is csak gyarló emberek. De nagyon téved az, s így „egy állami főgimn. tanár” is, aki azt hiszi, hogy a hittanártól függ minden, az ő szava és életmódja föltétlenül döntő. Sőt! Tapasztalásból tudjuk, állami tanároktól is többször hallottam magam is, hogy a világi tanár szava és példája talán fontosabb, mint a paptanár néve sokszor hatásosabb, mint a paptanár s így a hittanár szava és életmódja. A világi tanár szava és példáját adja meg a hittanár szavának és példájának a pecsétet. Ha szabad úgy mondanom, a világi tanár szava és példája némiképpen az a pap és hittanár szavára és példájára nézve, ami a nyilatkozatásra nézve a csoda. Az igazság legerősebb bizonyítéka, mely nélkül ugyan igazság marad az igazság, de sokszor hatástalan, mert bizonyítékok nélkül nem fogadják el. Miért? Már az a deák is tudja, hogy mit szoktak még faluhelyen is mondani, ha a pap a jót ajánlja akár szószéken, akár más-hol vagy a jót teszi is „azért pap” kötelessége „azért kapja a fizetését.” De ha világi tanár mondja vagy teszi ugyanazt, akkor az ifjú gondolkodni kezd és a példát követi. Ha paptanár nem teljesíti kötelességét az ifjú hamar készen van vele, azt mondja: „rossz pap”, de ha látja, hogy az a világi tanár semmit sem törődik vallás; kötelességeivel, ha talán sátoros ünnepszámba megy, ha egyik vagy másik az intézeti szt. misére (még vasárnap is!) betéved; ha látja, hogy míg a hittanár a deákokkal kötelező szt. misén, exhortáción van, a többi tanárok közül nem egy a friss levegőt élvezve a templom előtt, ha tudja és hallja, hogy az vagy az a kath. tanára tiltott időben ezen vagy azon a nyilvános mulatságon kitünően mulatott, jobban talán mint a farsangon (lehet különben, hogy jó kath. példájára farsangon nem is mulat, hogy aztán máskor legyen jövedv és pénz!) akkor az ifjú meghökken. Azt nem meri tanárától föltételezni, hogy az a kötelező isteni és egyházi törvényeket nem ismerné; azt sem akarja róla föltételezni, hogy kötelességeit nem akarja teljesíteni s így végre is elhitteti magával, hogy az, amit a hittanár úr szokott mondani, inkább tanács és nem szigorú kötelesség, vagy ha kötelesség, csak addig az, míg az ember iskolába jár. Hogy ez így van, azt hallottam növendékek bizalmas, de nyílt vallomásából is. De példám is van erre. Gimnázista koromban egy világi tanár tanított a görög nyelvre. Ritka óra volt, mikor a görög nyelvvél, annak szépségével stb. kapcsolatban a vallás szépségéről s a kereszténységnek finomított, átalakított hatásáról nem beszélt és pedig teljes lelkesedéssel. Minden szavából kiértéztük a meggyőző-dést. Láttuk, hogy ő nem katolikus „nád” mely erre és arra is hajlik, amint a világ szele fujja. Szt. misén és más vallási gyakorlatokon nála pontosabb deák nem volt. A győntatószékben s az Úr asztalánál többször láttuk, mint bármelyik buzgó deákot. Pédájára és szava bizony nagyobb hatással volt, mint igen derék hittanárunkénak, mert erről senki sem mondhatta: „azért pap” vagy pedig „azért fizetik”. Meggyőződéséből szóló és tett. — Ezeket nem azért, irtam, hogy bárkit is vádoljak de ha valaki talála érezné magát,

sák, majd az egyik olmos botjával feje felé esap. Rémitő sikoltás, vér fröccsen fel a fejből s a fiú összerogyik. A kert egy pillanat alatt újból üres lesz, csak az öreg, vak kintornás áll bambán kezeivel tapogatózik: „Jóska, Jóska, hol vagy!” és kezén valami meleg folyadékot érzett a fiú körül. Künn a nagyvaros lüktető ereje, a Rákóczi-út folyton nyüzsgő emberáradatával. Villamosok, bérkocsik, autók zakatolása, rikkancsok kiáltása s alig néhány lépésnyire csak a fal által elválasztva a fájdalom, betegség tanyája. Rókus-kórház, esend honol a folyósón, esend termében, nesztelenül lépkednek az ápoló apácák, csak jaj, sóhaj hallatszik a betegek szobáiban.

Az egyik kisebb teremben fekszik a kis fiú. Egész teste polyákba csavarva, feje sok tapasszal és kötéssel összeragasztva. Az ápoló apáca gyengéden megigazítja feje alatt a párnát, az ágy előtt egy fiatal pap áll.

— „Egész éjjel lázában a tisztelendő úr nevét hangoztatta” — szólott az apáca.

— „Van remény, hogy életben marad?”

— „Nincs, egész teste össze van törve szegénykének, a gyás is meg van sértve, mondta az orvos.”

— „Szegény kis mátyr!” sóhajtott a pap.

jó alkalom a magába szállásra és gondolkodásra) hanem tisztán azért, hogy rámutassak az egy állami főgimn. tanár úr tévedésére. Mellesleg különben még más tévedéseire is bátorodom figyelmét felhívni. Azt írja a tanár úr, hogy ma már ilyen gondolat (t. i. „én is pap leszek”) nagyon kevés ifjúból fogamzik meg még azokban a híres papokat adó gimnáziumokban is, amilyen volt évtizedeken át a csiksomlyói (most csikszere-dai) s székelyudvarhelyi. Egy kis statisztika meggyőzheti arról, hogy igen is fogamzik meg ilyen gondolat ma is. A csiksomlyói (csikszere-dai) gimnáziumból papi pályára lépett s ezen maradt eddig: 1909-ben 4, 1910-ben 5, 1911-ben is 5 ifjú. A székelyudvarhelyiből papi pályára lépett s azon maradt: 1909-ben 4, 1910-ben 3, 1911-ben pedig 3 növendék. Ezekon kívül még mások is léptek a papi pályára ezen két intézetből, de betegség vagy hivatás hiányában kiléptek. Ha minden intézetünkben annyi lép papi pályára, mint a jelzett kettőből, vagy csak arányosan is és más intézetek is adnak egyet-egyet, akkor nem lesz pap hiány. Ezen adatokat nem azért soroltam fel, mintha ezen ifjak lépését a hittanároknak tulajdonítanám, hiszen a hivatást Isten adja, hanem csak azért, mert a tanár úr e két intézetre hivatkozott, mint olyanokra, melyekből már nem kerül ki elég pap. A tanár úr tévedése alighanem onnan ered, hogy az értesítőben megjelent statisztikát tartotta szem előtt. Csakhogy az nem helyes alap 1) mert a választandó pályá bevallásánál igen sok növendék még nincs tisztában önmagával s azért bemozd akármilyen pályát. Innen van, hogy néha alig akad, aki arra a pályára menne, melyet bejelentett; 2) némelyek nem vallják be, hogy papi pályára mennek, hogy mások éretlen fejlődését elkerüljék, mert sajnos akadnak olyanok is, akik a papjelöltekkel viccelődnek. Példát hozhatnék erre; 3) nemcsak a VIII. hanem a VI. és VII. osztályból is mennek már papipályára, és pedig többségben. Ezek persze nem szerepelnek a statisztikában. — A statisztika észlelhető tévedésbe Göresöni Dénest is, aki talán a nyáron az „Alkotmány”-ban azt írta, hogy a kongregációkban nincs kellő élet, amit, szintén a papihányból bizonyított s hivatkozott a csikszere-dai intézetre is, mintha onnan se kerülne papjelöltek.

Alaposan téved a tanár úr és nem ismeri a viszonyokat, ha azt hiszi, hogy a csiki és udvarhelyi székely fiúk még nem ismerik annyira más pályáknak előkelő voltát, tekintélyes „és” megélhetési forrását. Aki velük érintkezik, az másképpen tudja.

Az egyik cikk azt is írta, hogy a hittanárok is bizonyos fanyarsággal beszélnek a papi pályáról. Nem tudom s így sem nem állítom sem nem tagadom. De ne feledjük, hogy a leghíresebb festő sem tud árnyékolás nélkül képet festeni. Hogyan ellensúlyozza a hittanárt az aposztata vagy másképpen elestett szegény pap bukásának rossz hatását, ha nem érinti ezeket a csabdákat, melyeket a pap számára sokan készítenek? Tapasztaltabb, öregebb papoktól sokszor szinte hihetetlen dolgokat hall az ember. Hogyan fejtsé ki a hittanárt a papi áldozatos életnek szépségét, értékét, ha nem fejtü ki azokat a kívülről, belülről jövő nehézségeket, melyek a lelki élettel vele járnak? Hogyan fejtsé meg sok derék pap munkájának meddőséget, ha nem hivatkozik azokra a gátakra, melyeket

a pap működése elé sokszor azok vetnek, kiknek egészen más volna a rendeltetésük? Hogyan verjem vissza az ellenvetést „a gyóntást a papok találták ki”, ha a gyóntatásnál járó felelősségét, nehézségeket mellőzöm stb. stb.?

Egyébiránt a hittanárnak, szerény nézetem szerint, kötelessége az ifjúságnak tiszta képet nyújtani. A papi pályán nem csak rózsák, hanem tövises is teremnek, igen sokszor még mesterséges töviseket is raknak a pap lábai elé. Ismerje meg az a növendék a papi pályá szépségét de nehézségét is, nehogy később azt mondja: becsaptak, nekem azt nem mondták előre.” S ha a jó Isten valakit papi pályára hív (és nem a szülők kényszerítik arra) akkor az megfogja keresni azt a papnevelő intézetet az ismert nehézségek dacára is. Ha pedig Isten valakit nem hív, ne menjen papi pályára. Jobb kevés de hivatásos pap, mint sok hivatás nélküli pap, kik a hivatásos papok munkáját is akadályozzák, sokszor lerombolják.

Az a bizonyos mondat, melyre hivatkozni szoktak: „si non es vocatus, fac, ut voceris”, elméletben igen szép, de gyakorlatban nehéz dió.

Rés János.

H I R E K.

Az új kabát.

Minden lap a maga egészében egy sájtóságos lény. Egy furcsa organizmus, egy elvont, teljes pozitívítással nem értékelhető, létezés, melynek az egyes lapszámok csak időnként visszatérő életnyilvánulásai. Az egyes lapszámok, melyek hasábok közé kovácsolt betűtömböket öltött gondolatokkal szárnyrakelnek, hogy legtöbbször csillagok köré csoportosulnak, a „maculatura” névköve alatt fejezzék be. Ez az újságírás sirtelen hőseinek csendes tragikum, hogy közös munkálkodásuk papiros eredménye egy burzsoá sajtóknak lesz jóindulatú köpenyegévé.

A „Közművelődés” is valami rejtélyes lény fajta. Munkatársai, kik a lap fejére irt s szívükbe vésett tendencia szolgálatában a betűk feketén gyöngyöző sorain át hetenként egyszer összetalálkoznak látó lelkükkel érzik, hogy itt valami belső kapcsolat, valami rejtett összefüggés van; a „Közművelődés” első lap oldaláról egy rajzonnal megrögzíthetetlen arcvonásokkal egy szép ifjú arcátja tekint kifelé, szemében az életűzével, csillogón, lelkesen, értelmes komolysággal, szigorú kedvességgel; — mely arculatban mindegyik munkatárs saját karakterisztikumainak tükröképe ismer. Ez a mindnyájunk lelkéből sarjadzott lap, melynek különböző karakterű agyaktól született részletein a tendencia nyugodt hullámai elmoskák az egységet megbontó érdes kiugrásokat, mintegy ifjú megdöbbenve elfogultán, nyugtalanul dobogó szívvel lép most elő. Új kabátot kapott, mást mint a régi volt, újat, új szabását. El-elpirulva fordul meg a szemek kíváncsi tükre előtt, s lányos hűsággal, bizóreménnyel várja, hogy az új köntösben felismeri-e a közönség a régit, a jót, az öreg barátot, kedves vendéget, vigasztaló tanítót? Felismeri-e az új szöveken az öreg prédikátort? Az új formában továbbra is szeretni fogja-e a régi lényeket? Megéri-e a meleg szerető szívet, mely a mi szívünk, megéri-e,

hogy e sorok között ismerős kezek sétálnak a tollal?

Mi az új kabát alatt a régiék maradtunk, a régi kitartással lelkesedéssel dolgozunk a célunk érdekében. Távolság látó akarással, becsülettel küzdünk s mindig őszintén. Ez őszinteségben rejlik az eredetiségünk is. S ha az új kabátot a régi szeretet és népszerűség fogja körül, mihamar elhagyjuk a megszokottság patináját, akkor a „Közművelődés” büszkén, felemelt fejjel, a régi önbizalommal, nagy léptekkel fog haladni, tovább a cél felé...

„Közművelődés.”

Püspök Urunk betegsége hála Istennek és gondos házirovsza, Dr. Csabry Bonifác lelkiismeretes és ügyes kezelésének, 10 aggodalmas nap után jobbra fordult, amit a Budapesti ápr. 11-én a beteghez meghívott Dr. Purjes Zsigmond professor is örömmel megállapított. A makacs légeső-hurhuroz ugyanis mely már szünőfelben volt, a nagycsütörtöki hosszas szertartás következtében mellhártyalob (pleuritis) járult, a melyet a jobb tüdőn mutatkozó bronchitis tett még súlyosabbá, erős köhögési inger, magasabb hőfokot, álmatlanságot és erőtlenéget váltván ki. A hidropáthiának alkalmazása és a relatív nyugalom végre megszüntették a bajt akut jellegét most már lassan visszatér a rendes állapotba, álom, erő és kedély tekintetében. A gyógyulás azonban csak akkor lesz teljes ha úgy, mint 1906-ban, több heti kúra után a mellhártya jobboldali izzadmánya teljesen felszívódott, s a tüdő visszanyerte előbbi épességét és munkaképességét. Ehhez idő és nyugalom kell. Püspök Urunk ezért orvosainak tanácsára elúszik rokonaihoz, hogy a falú csöndes magányában az isteni gondviselés akaratán hálás szívvel megnyugodva visszatekinthessen püspökségének most betöltendő tizenöt, áldozópapságának 25 esztendejére, mely jubileumot úgy mint szándékolt, a másokért teljesített munkának örömei között, hanem az isteni gondviselés imádatos végzése folytán teljes visszavonultságban és a relatív télenységnek megpróbáltatása alatt megalázódva és megfeszítve fog eltölteni. Távozása előtt rábizta az egyházmegye kormányzatát a püspöki szentszék támogatása mellett Zomora Dániel püspökhelyettesre és Tamási Áron prelátius irdóigazgatóra, a t anügyi kormányzatot Kovács Lajos prelátius főtanfelügyelő és Dr. Körödy Péter kanonok, egyházmegyei tanfelügyelő együttesen látván el.

Országos zarándoklat Rómába. A május 3-án induló zarándoklat iránt úgy egyházi, mint világi részről az egész országban igen élénk érdeklődés mutatkozik. A püspökök pástortorlevélben hívták fel a híveket csatlakozásra s a káptalanok elhatározták, hogy képviseltek magukat. A különböző vidékekről érkező jelentkezők alapján máris biztosítottak látászik e mozgalom teljes sikere. A jelenkezés záróidejét az Országos Katholikus Szövetség (Budapest, IV. Ferenciek tere 7. III. lépcső I. emelet 8.) április hó 20-ra állapította meg.

Passzió-játék Gyulafehérvárt. Világszerre ismeretek és híresek már az oberammergaui passzió-játékok, amelyekről elragadtatással írtak és szoltak mindazok, akik szerencsések voltak a világot megváltozó nagy események szemleltető előadásának tanulni. Krisztus Urunk életének, szenvedéseinek, halálának és dicső feltámadásának megjelenítésére már Magyarországon is megalakult az Első magyar passzió-

szíó-játéktársaság amely miniszteri és több püspöki engedéllyel most gyulafehérvárt készül előadni ama megrendítő és magasról eseményeket. Az előadásban mintegy 40 helyi műkedvelő szerepel. Az előkészületek már megkezdődtek. Az az óriási érdeklődés és figyelem, a melyet a város közönsége tanúsít a nagyszabású vállalkozás iránt, előre biztosítja a sikert. Őszintén kívánjuk, hogy ez a siker ne csak külsőlegesen legyen, hanem gyakoroljon minél maradandóbb és fölemelőbb hatást a vallásosság, a belső áhítat emelésére is. Szombaton e hó 20-án kerül színre „Jézus élete és halála” passió-játék. Irta oberammergaui minta után egy kath. pap. Rendező Bihari Ákos, a ki egyszersmind Krisztus főnsége szerepét tölti be. Karnagy Resch L. György. Ezen passió-játék, 3 felvonásból, 12 változástól és egy záró tableauól áll. Az előadás este 8-kor kezdődik és teljes három óra hosszúságig tart. Ápril. hó 21. 22. és 23. megismétlik szintén este 8-kor kezdődőleg. Jegyek előre válthatók Papp György üzletében és a vigadóban egész nap folyamán. Ezen ritka lelki élvezettet nyújtó estére felhívjuk olvasóink figyelmét.

Kinevezés. Főpásztorunk György Gábor désknai lelkészt Csikmenaságra helyezte át. György Lajost abosfalvi lelkésznek nevezte ki.

Pályázat. Püspök urunk a csikszentimrei és a csikszentmiklósi plebánosi állásokra f. hó ápril. végeig pályázatot hirdetett.

A Központi oltáregylet az alsójárai templomnak egy fehér Kasulát ajándékozott, melyhez váratlanul jutott kegyes adomány folytán. Ezért a lelkési hivatal köszönetét nyilvánítja.

A gyehérvári r. kath. főgimn. ifjúsága a 48-iki törvények szentesítésének évfordulója alkalmából folyó hó 14-én ünnepséget rendezett, amelyen Adorján Károly VIII. oszt. tanuló lelkes beszédet intézett az egybegyűlt tanulókhöz. Tóthi Sz. Gyula és Présia László egy-egy hazafias verset szavaltak. Az ünnepség elején elénekelték a Himnusz, végén pedig a Szózatot.

A homokévek ligája. A világban nemesek hogy vannak oly bolondok, akiknek az a mániája, hogy homokkal táplálkoznak, mi több, ezek már ligát is alakítottak Bostonban, amelynek az a célja, hogy a vegetáriánizmust leverje. A homokévek nemesek a husevést, de a növényevést is perhorreskálják, mert a növények is élőlények és talán nekik is fáj, ha elpusztítják őket. A homokévek ligájában egy bizonyos Wirthenfielo aszszony elnököl, aki azért eszi a homokot, mert azt hiszi, hogy ezzel bőrének lágyaságát, frissességét és finomságát megővhatja. Minthogy ez a módszer a bőrpolás terén állítólag kitünően bevált, a homokévesnek Bostonban egyre több követője akadt. A bostoni liga az étkezésre szánt homokot a Miszsziszipi medréből hozatja, melynek erős esése és zsakokba csomagolva küldik Bostonba. Ez a rozsdaszínű homok a bostoni homokévek hölgyek állítása szerint nemesek hogy nagyon elősegíti az emésztést, de az ifjúságot és szépséget is visszaadja.

Bontják a Glück-házat. A Hunyadi és a Nováktér sarkán egy prachistorikus multtal díszeskedő ház állott. Most kőhalom, bont-

ják. Sokszor lázitotta fel már ez a ház az eszthetikai érzékeket, ott tarkálván kimulhatatlanul legszebb pontján a városnak. Végre mikor már könyfakasztó volt a háznak a nagy Nirvána utáni vágyakozása, megszánta a gazdája. Sokan nézik a pusztulását, de nem annyira részvétből, mint kíváncsiságból. Vajjon lehetséges-e, hogy a helyébe jövő új palota kinnebb tolakodik 170 cmrel? Ez a kérdés izgatja az embereket, nem a bakara.

Missio. Kóry Ottó főatya, szent-Ferencz-rendi volt tartományi rendfőnök és Tarcsafalvi Anaklét atya, dési házfőnök helyettes, Harasztoson március hó 24-én délután kezdődőleg, három napos és sikerült missiot tartottak. A hallgatókhoz alkalmazott népszerű, erős érveket tartalmazó szentbeszéd, a nagyobb részben reformátusvallású lakosok előkelőit is, kik azokat a hívekkel együtt feltűnően nagy számban és kitartóan hallgatták, abban hagyva mezei munkájukat, annyira meghatották, hogy eddigi téves felfogásukat, különösen: a szentek tisztelete, a penitencia tartás és az oltáriszentségre vonatkozólag, a hívek előtt szóval és nyíltan bevallották mert ezeket nézve ily vallások tartsókát még nem hallottak. Ez a missio, az 1902-ik éven szintén három napos és éppen ezen napokon tartott első missionak tizedik évfordulója alkalmából volt megtartva. A záró szentbeszéd március 27. délelőtt mondták el és a missio a kegyeleti tárgyak: keresztek, olvasók érnek, szobrocskák megáldásával, a szürke (kármel-hegyi) skapulárek feladásával s a kerületi alesperes, helybeli plebános által, a missios atyákhöz intézett búcsúbeszéddel végződött.

Ugy a hívek, mint a kiváló képzettségű és kedves jóatyaq részéről, a templom előtti búcsúzóadások alkalmából a szemekben megvilgalt könyveseppek a kölesönös megelégedés és a maradandó jóemlékek jeleit mutatták. A kegyeleti tárgyak, mik Kalocsáról Tantos Ferencz káplán ur utján kerettek és bizományba küldettek, izléses kivitelűek és olcsók, miért is itt azoknak nagy kelendőségük volt.

Triesti általános biztosító társulat (Assicurazione Generale) Budapest, V., Dorottya-utca 10. és 12. A „Közgazdaság”, rovatában közöljük a Triesti általános biztosító társulat (Assicurazione Generale), e legnagyobb, leg-gazdagabb és legrégibb biztosító intézetünk mérlegének főbb adatait. Teljes mérleggel a társulat mindenkinek, aki e célból hozzá fordul a legnagyobb készséggel szolgál. Az intézet elfogad: élet-, tüz-, szállítvány-, üveg-, és betörés elleni biztosításokat. Közvetít továbbá: jégbiztosításokat a Magyar jég- és viszontbiztosító r. t. baleset- és szavatosság biztosításokat az Első o. általános baleset elleni biztosító társaság, valamint keszesség és óvadékbiztosításokat, elutalajdonítás, lopás, hűtlen kezelés és sikkasztás elleni biztosításokat és versenylovak, telivérek és egyéb értékesebb tenyészállatok biztosítását a „Minerva” általános biztosító részvénytársaság számára. A gyulafehérvári főgünyökség: Deutsch Adolffőgünyök, Kotz Friedrich ügünyök.

Hirdetmény. Gyulafehérvár állomáson a vasúton érkező árúk késedelmes szállítása folytán bekövetkezett torlódás miatt a vasúti üzletszabályzat 805.8-ik bekezdése és a kereskedelemügyi m. kir. Minister úr önagyméltóságának m. évi június hó 23-án kelt 42256/III. számú magas rendeletével nyert

felhatalmazása alapján folyó év április 20-tól kezdve visszavonásig mindazon kocsirakományú teher árúkra, melyek akár fedet, akár szabad rakhelyen tartandók a díjszabás szerinti fekbérmentes időt két napra leszálítjuk. Arad, 1912 évi április hó. Üzletvezetőség.

Halálozás. Nemes Endre, a kolozsvári kegyesrendi házi főnöke és főgimnáziumi igazgató, néhány heti betegeskedés után szerdán délben elhunyt. Nemes Endre halálával a magyar kegyes-tanítórendet súlyos veszteség érte. Egyike volt a rend legkiválóbb tagjainak, aki szorgalmas munkásságával kiérdemelte tanítványai tiszteletét és szeretetét. 1868-ban született Orkután. 1887-ben lépett a rendbe. Tanári pályáját 1892-ben Nagybecskerekben kezdte meg, majd a rend veszmérmé, kolozsvári és kecskeméti főgimnáziumban tanított. Két évig volt a budapesti Kalazantinum tanulmányfelügyelője, majd 1908-ban a váci főgimnázium igazgatója lett, a következő évben pedig a rend kolozsvári főgimnáziumának igazgatásával bízták meg. Temetése pénteken volt nagy részvét mellett.

Lelkigyakorlatok. A brassói áll. reál-, kereskedelmi- és szakiskola r. k. növendékei részére Weimann Sándor kézdivásárhelyi főgimn. tanár, az áll. polgári leányiskola r. k. növendékei részére pedig Meisel József apát plebános tartotta a lelki gyakorlatokat.

Az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület tegnaptartotta meg Kolozsváron tavaszi főválasztmány ülését gróf Béli Ákos t. elnök vezetésével. Az előadó Sándor József udvari tanácsos, tb. alelnök volt. Előterjesztették a számvizsgálat és a költségvetés eredményét. Az egyesület vagyonát, mely 3.629.163 koronát tett ki, a legnagyobb rendben találták és Merza Lajos főpénztárosnak és Szekula Ákos ellenőrnek megadták a felmentvényt. A költségvetés szerint segélyekre és egyéb kiadásokra 261.117 korona kamatjövedelem használható, amiből még 55.000 kulturális letét járul. Ez összegekkel 92.400 koronát 7 új állami és 7 magyar felekezeti iskola építésére, 63.660 koronát az algyógyi székelly földmives-iskola és árvalház fűntartására 27.031 koronát néptanítói jutalmakra fordítanak, míg a többi 133.026 koronát az EMKE.-népiskolák, kiseddóvók és gyermek menedék-helyek fentartása, egyházi segélyek, népkönyvtárak és daloskörök letesítése és különösen az iparosképzés és iparpártolás terén osztják meg. Az EMKE. e költségvetésében semmiféle állami vagy egyéb külső segítség nem szerepel, az egyesület teljesen a maga erejéből működik. Ezért fordult most a jubileuma alkalmából is az ország közönségéhez partólás végett, aminek jelei máris mutatkoznak. Így a jubileum óta egy örökös, 27 alapító és 96 rendes tag lépett be összesen 20.320 korona kötelezettséggel.

A backamadarasi róm. kath. iskolaszék által tartott 1911/12 évi teli szabadoktatási tanfolyam. Kezdődött november 3-án végződött március 15-én. 20 este volt 62 előadás. Szakonkint: vallás erkölcsi 6, egészség tanít 4, neveléstan 9, alkoholellenes 1, gazdasági 3, történelmi 14, földrajzi 6, fogalmazási 1, számtani 4, mértani 6, csillagászati 2, bányászati 2, természettani 3. szórakoztatás 1. Előadók: Bálint Vilmos pleb.(39), Szóts András tanító (19), Br. Horváth Gáborné (1), Pál Lajos tanító (2), Török-Ferenc (1). Hallgató: 1183 férfi, 1256 nőösszesen 2439 átlag egy este: 122.

Záró ünnepély. Az etédi róm. kath. ifj. egyesület záró ünnepélyét Husvét első napján tartotta meg. Nem csak a katolikus, hanem a község más vallású lakói nagy számmal jelentek meg ez ünnepélyen. Több szavaltat és ének után Antal János s. lelkész beszélt a kath. hithez való ragaszkodásról. Az ifjúsági egyeslet tagjai és az iskolás növendékek előadták Szepesi Lászlónak: „Feltámadás c. daljátékát” melyet a kántor tanító rendezett, a szereplők közül, mint Magdolna Pálffy Juliska tünt ki. Bálint Zoltán mondotta az ünnepi beszédet a föltámadásról. Boldizsár Veronka monologja, s egy szavaltat után s. lelkész zárobeszéde következett.

A papnevelőben. Kispapjainkat megsomoritotta főpásztorunk betegsége, de annál nagyobb buzgósággal imádkoznak érte s ajánlják fel naponkinti áldozataikat Főpásztorunk felgyógyulásáért. Hasonlóképp imádkoznak dr. Kászonyi Alajos plebánosért, ki már 10 hét óta veszélyes gyomorban fekszik.

Mire jó az újságolvasás? Pesten történt a napokban, egy uriaszony önmagát és gondörhaju két gyermekét agyonlőtte. Ime a motívum: „Sarolta — ez volt a nő neve — szinte feltűnő módon érdeklődött a család írtás részletei iránt. Több újságot vett a melyekkel visszavonult szobájába és egész délután olvasta az újságokban megjelent tudósításokat”

Időjárásunk. A lehető legszeszélyesebbé változott. Eső, hó, fagy elrémítő gyorsasággal változik nagy aggodalmára a gazdaközönségnek. A fűtés még mindig tart az egész vonalon s a téli kabátok állandóan felszinen tartják magukat.

Az almafa. Végigkacagott a tavaszi nap s a langyos melegre felnyitotta a szemét az alvó rét; az erdő rügybe szökött, kicsike réti virágok feldugták kék és fehér fejcskéiket.

S az almafa hirtelen teljes virágzásba állt. Úgy nézett szét még félig kopasz fatestveire, mintha királynéjüknak volna. Azok hajlongtak feléje és esodálták. S az almafa mosolygott rájuk és tetszet neki, hogy a fák meghadolnak szépségének. Előre élvezte gazdag gyümölcsözésének örömet. Messze pedig leült a hideg és aszelek és nézték, hogyan örül az almafa kora életének. Hiú, kacér fa, mondták a szelek és kárörvendve kacagtak. Leszált az est. Reggelre nem csak az almafa volt fehér, hanem a többi fák is. Az egész kert. A föld is.

Az Erdélyi Magyar Egyházirodalmi Iskola külső szervezések gondolatát az erdélyi papság a legnagyobb szeretettel fogadta; napról-napra szaporodnak az Iskola alapító és pártoló tagjai. Az utolsó héten nagyobb alapítvánnyal a központ egyik előkelő személyisége lépett be alapító tagnak. A kegyesszívű adományozónak az úton is halás köszönetét fejezi ki az Iskola vezetősége. Pártoló tagoknak beléptek: Dr. Balász András esperes (Torda), Gazda Dénes alesperes (Szováta), Prokupek Sámuel, Teréz-árvaházi igazgató (Nagyszében), Simonfi József s. lelkész (Csíkszereda), Szabó György esperes „Az alkoholizmus ellen” főszerkesztője (Gyentszentmiklós), Szmollen Pál plebános (Erzsébetbánya), Bartalis János plebános (Borszék), Melczér Károly plebános (Szentágota). A jelentkezők belépését az iskola köszönettel fogadja.

Főpásztorunk elutazása. Csütörtökön 18-án a déli gyorsvonattal utazott; főpásztorunk rokonai körébe üdülésre. Vele utazott

el a mi áldottlelki kegyelmes asszonyunk is és Döbrössy Alajos pécsi kanonok, püspök urunk volt nevelője. Imádságunk kíséri őket utjukban. Az aulában összegyűlt a kebl pap-ság, a növendék papok, kiktől érzékeny búcsút vett Főpásztorunk.

A beszercei közönség halásan emlékezik meg Dr. Szentiványi Róbert theologiai tanár ur gyönyörű stílusban tartott és eszmékben gazdag előadásairól. A legkitűnőbb kritikusok is csak egy hibát tudtak bennük felfedezni, hogy rövidke voltak. Több oldalról felszólították a tudósítót, hogy e lap hasábjain is fejezze ki a nagyközönség halás köszönetét a sok lelki vigasztalás és a szép előadásokért. A beszédek hatása alatt az „Oltáregylet” most újult erővel fog tovább működni. „A szent Erzsébetről nevezett róm. kath. nőegylet” Illyés Gizella állami polgári leányisk. igazgatónő vezetése mellett változatos és igen jól sikerült estélyt rendezett f. hó 11 napján. Jelen volt a város előkelő nagy közönsége. Halás köszönettel adózott a közönség különösen a szereplő katonai tisztjeinek, akik a kath. ügy érdekében nem röstelték leoldani kardjaikat sem. Nagy tapsviharral jutalmazták a beszercei előkelőbb leányoknak kitűnően sikerült Biedermaierfele táncát is. A rendező igazgatónő örömmel vette észre, hogy a bevétel is elérte a 400 Koronát. Halás köszönet jutalmazta az egyház érdekeit szívvél lélekkel pártoló igazgatónőt is. Nagy izgalomban tartja a beszercei hatóság amaz eljárása, amely szerint a márczius 15-én — a nemzeti szint nyilvánosan megégető száz deákokat minden büntetés alól felmentette. Előre még az a hír járta, hogy a három főkolompóst kiesapják, de ez se történt meg. Szégyen és gyalázat, hogy a mai kormány bizonyos körök jóindulatának kikunyorálásáért mi mindent képes elnézni!

Tanítói közgyűlés. Az Alsófehérmegyei Róm. Kath. Tanítóegyesület 1912 április hó 24-én Gyulafehérvárt, a róm. kath. elemiiskolában közgyűlést tart a következő tárgysorozattal: 1. 8 órakor istentisztelet az irtalmas nővérek templomában. 2. 9 órakor gyakorlati tanítás órend szerint mind a három tanteremben. Tartják az illető tanítók. 3. Elnöki megnyitó és előterjesztések. 4. Az utolsó közgyűlés jegyzőkönyvének felolvasása. Pénztárnoki jelentés. 5. Miképpen tanítsuk magyar nyelvre az idegen ajku gyermekeket. Felolvassa Wachek Zsófia boiczai tanítónő. 6. A gyakorlati tanítások megbírálása. 7. A szülők iránti szevelése. Felolvassa Szabó Lajos magyarigeni tanító. 8. Tisztújítás, indítványok. A közgyűlésre az egyleti tagokat és a tanügy barátjait tisztelettel meghívjuk. Gyulafehérvárt, 1912. április hó 14-én. Dr. Kóródy Péter, elnök. Matskási József, titkár. Jegyzet. Közgyűlés után szerény közebed lesz.

Ébresztő.

Irtá: **Zsigmond József.**

VIII.

Az Országos Középiskolai Tanáregyesület vezetése és irányítása, a katolikus tanárok nemtörődőmsége folytán, az utóbbi két év alatt teljesen átsiklott a szabadkőművesek és szabadgondolkodók kezébe. Előbb, csak a budapesti kör vezetőségébe fészkeltek be magukat, nem nagyon válogatva az eszközökben, majd az utolsó közgyűlésen ki-

buktották a katolikus választmányi tagokat — amit a katolikusnak született elnök saját bevallása szerint nem tudott megakadályozni. — s az így megüresedett állásokba saját magukat választván be, az egyesület vezetését is magukhoz ragadták. Igaz ugyan, hogy az elnöki székbe még nem ültették, de aki abban ül, azt ők csak bábnak tekintik, a vezetés ügyis az övék.

Ékes bizonyossága ennek az októberi hírhedt választmányi gyűlés.

Mi is történt akkor?

Az egyesület néhány tagja választmányi gyűlést akart összehívni. Az elnök nem helyeselte a dolgot s minden ékesszólásával igyekezett őket tervikről lebeszélni. Ők azonban nem tágtítottak s az elnök írásbeli nyilatkozata szerint „kierőszakolták” tőle a gyűlés összehívását. Az elnök akarata ellenére megtartott gyűlést akarata ellenére az elnök vezette s azon az elnök akarata ellenére határozatokat is hoztak.

E határozatok az egyesület s a testvér egyesületek tagjaiból vegyes érzelmekeket váltottak ki. Az Országos Református Tanáregyesület vezetősége pl. már előre üdvözölte a választmányt a hozandó határozatok miatt, amelyekkel magát már előre azonosította. Az Országos Katolikus Tanáregyesület vezetőse ellenben, amely nem volt előre beavatva a hozandó határozatokba, azokat a katolikusokra nézve sérelmeseknek találta s kénytelen volt velők egy rendkívüli igazgatósági gyűléseben foglalkozni.

E gyűlés teljes egyértelműséggel elítélte az Országos Középiskolai Tanáregyesület választmányának eljárását s az egyesületből való kilépést minden katolikus tanárnak erkölcsi kötelességévé tette.

S az eredmény?

A híres egyesület bomlása azonnal megkezdődött s tartott néhány hétig. Ekkor azonban hirtelen megakadt. Az egyesület ezerhatszáz tagja közül, kiknek nagyobb része katolikus, csak kétszáz akadt olyan, aki levonta magára nézve a konzekvenciát s kilépett. A többi maradt, köztük sok világi pap és még több szerzetes.

S hogy teljes legyen a kép: egy szerzetes tanár, aki eddig nem volt tagja az egyesületnek, most ténnetőleg, szép levél kíséretében bejelentette belépését. Meg is kapta nemes elhatározásáért a méltó jutalmat: az egyeslet közlönyében írásbeli dicséretet.

Nem irigylem tőle.

(Folytatjuk.)

KÖZGAZDASÁG.

A Triesti Általános Biztosító Társulat (Asicurazioni Generali) f. évi április hó 4-én tartott 80-ik közgyűlésén terjesztette be az 1911. évi mérleget. Az elüttünk fekvő jelentésből látjuk, hogy az 1911. december 31-én érvényben volt életbiztosítási tőkeösszegek 1.189.790,207 korona és 74 fillért tettek ki és az év folyamán bevett díjak 51.905, 357 korona és 81 fillérre rugtak. Az életbiztosítási osztály díjtartaléka 24.558,447 korona 87 fillérrel 351.843,680 korona 02 fillérre emelkedett. Az életbiztosítottak osztálya alapja 6.987,470 korona 49 fillért tesz ki. A tűzbiztosítási ágban, beleértve a tükrőrvégbiztosítást, a díjbevétele 18.155.625,823 korona

biztosítási összeg után 31.117,251 korona 84 fillér volt, miből 10.777,655 korona 29 fillér viszontbiztosításra fordított, úgy hogy a tiszta díjbevétel 20.339,596 korona 55 fillérre rugott és ez összegből 14.714,13 korona 09 fillér mint díjtartalék minden tehertől menten jövő évre vitetett át. A jövő évben esedékessé váló díjkötelezvények összege 148.108, 144 korona 98 fillér. A beirésbiztosítási ágban a díjbevétel 1.494,546 korona 70 fillérre rugott, miből levonván a viszontbiztosítást, a tiszta díjbevétel 816, 101 korona 49 fillért tett ki. A szállítványbiztosítási ágban a díjbevétel kitett 5.133,335 korona 29 fillért, mely a viszontbiztosítások levonása után 2.339,844 korona 58 fillérre ugrott. Károkért a társaság 1911-ben 45.723,647 korona 90 fillért és alapítása óta 1.063.798,459 korona 33 fillért fizetett ki. E kártérítési összegből hazánkra 211.795,053 korona 79 fillér esik. A nyereség tartalékok közül, melyek összesen 23.97,883 korona 59 fillérre rúgnak, különösen kiemelendők: az alapszabály szerinti nyereségtartalék, mely 6.804,335 korona 18 fillért tesz ki, az értékpapírok árfolyamigadozására alakított tartalék, mely az ideai átutalással együtt 14.962,260 korona 76 fillérre rug, továbbá felemlítendő a 160.000 koronára rugó kétéves követelések tartalék és az ingatlan tartalék, mely az ideai átutalással 2.031,287 kor. 65 fill. tesz ki. Részvényenként 700 arany frank kerül kifizetésre. A társaság összes tartalékjai és alapjai, melyek elsőrangú értékekben vannak elhelyezve, az ideai átutalások folytán 392.746,965 korona 47 fillérről 416.840,622 korona 40 fillérre emelkedtek, melyek következőképpen vannak elhelyezve: 1. Ingatlanok és jelzálog-követelések 101.703,390 korona 60 fillér. 2. Életbiztosítási kötvényekre adott kölcsönök 36.489,996 korona 03 fillér. 3. Letéteményezett értékpapírokra adott kölcsönök 4.961,098 korona 36 fillér. 4. Értékpapírok 249.564,355 korona 85 fillér. 5. Követelések államoknál és tartományoknál 19.182,014 korona 70 fillér. 6. Tárcaváltók 634,457 korona 05 fillér. 7. Készpénz és az intézet követelései a hitelezők követeléseinek levonásával 4.305,309 korona 81 fillér. Összesen 416.840,622 korona 40 fillér. Ezen értékekből 82 millió korona magyar értékekre esik. Ezen alkalommal arra utalunk, hogy az Assicurazioni Generali legújabb leányintézete, a „Minerva”, általános biztosító részvénytársaság Budepesten a kezességi és óvadék-, valamint az eltulajdonítás, lopás, hűtlen kezelés és sikkasztás elleni biztositást, nemkülönben versenylovak, telivérek és más értékesebb tenyésztések biztositását vezette be, mint új ágazatokat hazánkban.

Terjesszük a „Közművelődés”-t, mert ezzel is támogassuk a jó sajtót.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Bapunk ezentúl szombaton jelenik meg s így a kéziratokat kedden estig — legkésőbb szerdán reggelig kérjük szives munkatársainktól.

Mindazoknak kik jó kívánataikkal és kedves soráikkal a főszerkesztőt felkeresték névnapja alkalmából — ez uton mondunk hálás köszönetet.

Osdola. Nem tudok semmit, de legyen teljesen nyugodt! A helyzet eléggé változatos lesz.

Gelence. Felgyógyulásának lelkemből örülök; mi van azal az emlékek? a „segédet” is üdvözlöm, sok a dolgom és kevés az erő és jóbarát.

V. Bennünket nem lep meg és nem zavar egy cseppet sem olyan kirohanás. Azt hiszem a jelenlevők közül sokan restelik. Tetszik tudni: „a kutya ugat — a karaván halad”.

Magyar, német, román és tót

(cseh) nyelvet beszélő komoly özvegyasszony nővéremnek keresek legszerényebb igényekkel oly *postamestert*, aki hajlandó nekinyilatkozatot adni, elősegíteni a tanfolyamra való felvételét és előkészíteni a postakiadói vizsgára. Nővérem hajlandó, a hivatalos órákon kívül esetleg növendék gyermekeket tanulásukban segíteni, német nyelvre oktadni, vagy a házvezetésben segédkezni. Ajánlatot *Kír. Közjegyzőjelölt Gyergyószentmiklós* kérek.

Templomok, oltárok, szöszékek festését és aranyozását elvállalja a legjobb kivitelben és jutányos árban

URBÁNSZKY FÜLÖP műfestő

KOLOZSVÁR, Sörház-u. 2.

Költségvetést, új tervek készítését díjtalanul elvállalom.

Szőlőoltványokat

szállít amerikai sima és gyökeres vesszőket különféle fajokban. **fajtisztaságáért** jótállva legdusább választékban a már évek óta elsőnek és legmegbízhatóbbnak ismert: **Küküllőmenti első szőlőoltvány telep.** Tulajdonos: **Caspari Frigyes Medgyes 67.** (Nagyküküllő megye.)

Tessék képes árjegyzéket kérni.

Az árjegyzékben található az ország minden részéről érkezett **elismerő levelek**, ennél fogva minden szőlőbirtokos megrendelésének megtétele előtt az ismerős személyiségektől úgy szó mint írásbelileg bizonyosságot szerezhet magának fenti szőlőtelep feltétlen megbízhatóságáról.

Munkácsy, Feszti
nagyképek és „remekírók”
diszkiadásban kéz alatt eladók.
FLORYK, Szászsebes.

KELETI-nél.

Szőlőoltványok,

különféle amerikai (Hybrid) alanyokon, kifogástalan minőségben, **fajtisztaságáért** jótállva. Kaphatók:

Benedek Henrik

szőlőteleptulajdonosnál. **Medgyesen,**

Nagyküküllő megye.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Fleischer János

(Keresztény katolikus cég.)

egyházi ruha és reverenda szabó

PÉCS, Ferenciek-u. 9.

Évek hosszú gyakorlata képesít a legjobb szabású, minőségű és finoman kidolgozott **reverendák** és **cimadák**, **papi civil öltönyök** előállítására. Üzletemet első sorban

Egyházi ruhák

készítésére rendeztem be. **Mindenemű egyházi ruhák:** casulák, pluvialek velumok, baldachinumok, minisztráns ruhák zászlók, lobogók, karingek, álbák, kehelyruhák stb. készíttetnek.

Nem kell sem Budapestre sem Bécsbe menni. Üzletem **versenyképes** minden pesti vagy bécsi céggel úgy **szabászat, mint ár és minőség** tekintetében. Tessék meggyőződni róla.

Egyházi ruhák javítása olcsón és jól eszközöltetnek.

Költségvetés és árjegyzék ingyen!
Személyesen is megjelenek!

A pécsi 1907. évi orsz. kiállításán az Orsz. Iparegyesület által nagy ezüst éremmel kitüntetve.

Alapított 1829-ben. Telefonszám 424.

KRISZTIAN JÓZSEF és FIA

méhviaszgyertyagyár, méz, fáklya és viasz raktára

PÉCSETT.

Főüzlet: Szigeti országút 3. sz.
Fióközlet: Jókai-tér 9. szám.

Ajánljuk a főtiszt. plébános urak becses figyelmébe kitűnő minőségű és az egyház rendeletének megfelelő valódi méhviaszból készített templomi és egyéb viaszgyertyáinkat bármily nagyságban és az összes templomi kellékeket.

Kivánatra árjegyzékünket bérmentve küldjük.

Ruzsinszky Béla

géperőre berendezett
oltárépítő műhelye
PÉCS, MAJLÁTH-U. 25. SZ.

Megbízható katolikus cég!

A pécsi orsz. kiállításon az iparművészeti társulat által arany éremmel kitüntetve.

Készít és elvállal mindennemű templom berendezési és felszerelési tárgyak, n. m.:
oltár, szószék, gyóntatószék, templompadok, szentély-korlát és egyéb felszerelési tárgyak készítését, szállítását, régi oltárok aranyozását és átalakítását.

Pontos rajzzal és költségvetéssel készséggel szolgálok.

Több kisebb méretű vagy több nagyobb megrendelésnél személyes megjelenés.

Lelkiismeretes kiszolgálás!

Több elismerő nyilatkozat!

ERDÉLY EGYIK RÉGI MEGBÍZHATÓ KERESZTÉNY CÉGE!

KELETI L. szőlőbirtokos és bornagykereskedő SZÁSZSEBES, Szebenmegye.

Miseborul és házi fogyasztásra ajánlja zamatos erdélyi asztali és csemegeboraif. * Tessék boraim kiválósága felől próbarendelés által meggyőződni.

A borok utánvéttel, jó információ esetén 1—3 havi hitelle, vevő hordójában, vagy saját hordómban küldetnek.

Hordóim nyole héten belül teljesen jó állapotban, bérmentve visszaküldendők. Fagyos időben a borok szalmába esomagolva szállítatnak.

Sürgönycim: KELETI SZÁSZSEBES.

Borárjegyzék:

1911. évi erdélyi asztali, könnyebb fehér bor	K 46
1911. évi erd. asztali jobb minőségű fehér bor	K 49
1911. évi erd.-marosmenti finom vegyes fehér bor	K 52
1910. évi erd. asztali fehér bor	K 54
1910. évi erd.-marosmenti finom vegyes fehér bor	K 56
1909. évi erd. asztali fehér bor	K 58
1903. évi finom erd. asztali fehér bor	K 62
1902. évi fehér peccsenybor	K 64
órizling fehér } legfinomabb	K 70
ó som (fürmint) " } csemege	K 90
ó muskotály " } fajborok	K 100
ó vörös burgundi " }	K 80

Az árak Szászsebesen, pincében értendők.

Megrendelésnél sziveskedjenek e lapra hivatkozni.

Posta, táviró, távbeszélő, vasutállomás helyben.

Boda József

orgona- és harmonium-építő
CSIKTAPLOCÁN.

Van szerencsém a főtiszt. papság és m. t. egyháztanács tudomására hozni, miszerint orgona- és harmonium-építő

műhelyemet

teljesen ujonnan rendeztem be, minek utánna módomban áll a legnagyobb szabású orgona-építést is elvállalni. Bárminemű javításokat átalakításokat jutányos árban, pontosan eszközök.

A n. é. közönség pártfogását kéri, kiváló tisztelettel

Boda József orgona- és harmonium-építő
CSIKTAPLOCÁN.

ALAPITVA 1898.

ALAPITVA 1898.

Valóban jó

és szépen égő

méhviaszgyertya

4 kilótól kezdve bérmentve kapható

Dokupil Lajos

viaszgyertya gyárosnál

NAGYLÉVÁRDON.

(Pozsony megye.)

Nagyobb vételnél 15—20%
árengedmény.

Árak kilónként:

2-40 K., 3-20 K., 4 K., 5 K., II.